

ذات روشنفکر ابهام دارد

نگاهی به کتاب «کار روشنفکری» اثر بابک احمدی نشر مرکز

محمدرضا سموعی

همچون فعالیت دیگری در قالب صورت بندی های گفتمانی ارائه داده است؛ هر کسی که در جریان یک فعالیت فکری بکوشد و موفق شود که سه وظیفه زیر را انجام دهد کار روشنفکرانه کرده است: ۱) فعالیت فکری اش را در جهت گسترش افق گفتمانی خاص قرار دهد، و قلمرو کار کردی آن گفتمان را دقیق تر کند. یعنی با روشن کردن امکانات بیانی آن گفتمان، و نشان دادن اینکه در گسترش آن چه می توان گفت و چه نمی توان گفت، بر دامنه امکانات بیان بیفزاید؛ ۲) ارتباط گفتمان را با زندگی اجتماعی و با صورت بندی ادبایی و سامان حقیقت، و نیز با ساز و کار قدرت (شکله پیچیده قدرت اجتماعی) تا حدودی روشن تر کند و این نکته را به بحث بگذارد؛ ۳) حلقه های ارتباطی گفتمان خاصی را بر برخی از دیگر گفتمان های رایج مستحکم کند، و در حالتی بهتر موجب پدیدایش حلقه هایی تازه شود. یعنی به استدلال در گفتمان های گوناگون، و استنتاج نکته ها از مدارهای گفتمانی نتوان ظهور نماید. (۱۵۷)

البته احمدی به خواننده خود تأکید می کند، گوهر این کار روشنفکرانه از جنبه مرکزی و بنیادین آن کردار نتواند (فعالیت عملی و نظری انتقادی) است. زیرا هیچ یک از سه جنبه تعریف بالا بدون کردار نتواند شکل بخواهد یافت. انتقاد روح اصلی کار روشنفکرانه است، و این کار بدون آن معنا نخواهد داشت. دومین نکته مهم این است که سه وظیفه ای که در بالا از آنها یاد شده به هم پیوسته اند، و هر گاه کار فکری ای واجد هر سه جنبه باشد روشنفکرانه خواهد بود. کافی نیست گفتمانی کسی در جریان کار فکری و پژوهش هایش موجب گسترش و تکمیل خاص شده است. اکثر دانشمندان، فیلسوفان، هنرمندان و حتی بسیاری از کسانی که به کارهای تولیدی مشغول اند در جریان فعالیت های شان موفق به انجام چنین کاری می شوند، حتی اگر خود چندان از جزئیات آن با خبر نباشند. برای اینکه بگوییم کار فکری کسی روشنفکرانه شده و باید بتواند جز گسترش گفتمان خاص مورد نظرش دو وظیفه دیگر را نیز انجام دهد: (۱۵۸)

مدلی که ارائه شد ساختار «کار روشنفکری» به روایت بابک احمدی در این کتاب است. احمدی در بخش نخست به ارائه بیست تعریف رایج از روشنفکری در آثار مختلف کوشیده است که تا کارآمدی آنها به به اینک تعریفهای ذات بارونه هستند را بر ملا سازد و نتیجه گرفته که به دلیل منش ویژه و تفاوتهای آشکار میان امور چیزها، گفته ها و اندیشه ها) نمی توانیم تعریفهای ذات بارونه را که امکان تدقیق ویژگی ها و تفاوتها را از بین می برند بپذیریم. البته احمدی باز هم گوشزد می کند که در مخالفت با ذات بارونه نباید به آموزه های قطب افراطی دیگر یعنی اسم باوری (نومینالیسم) پاسخ بدهیم. به گمان یک اسم باور نه فقط روشنفکر به عنوان امری کلی و عام وجود ندارد بلکه کار روشنفکرانه (هر گاه به معنای کلی و جمعی مطرح شود) نیز وجود ندارد. آنچه هست کار خاصی مشخص فکری افراد است. شاید بتوان گفت که ارائه شد ساختار «کار روشنفکری» به روایت بابک احمدی روشنفکری نباشد بلکه او در صدد است با ارائه الگوی گفتمانی کوبویی که وامدار از دو کتاب دیرینه شناسی دانش و نظم گفتمان است تکلیف کار روشنفکر را مشخص سازد. بحث از گفتمان در این رساله استوار است بر این پیش نهاد نظری که کرده ای زبانی که به طور اجتماعی و تاریخی شکل گرفته اند لوایت دارند بر افرادی که به گونه ای ناگزیر در آنها و به پای آنها عمل می کنند. به بیان دیگر انگشتری پیش می رود برای فهمیدن، اندیشیدن و عمل کردن همواره وابسته اند به شالوده یک گستره معنایی خاص که پیش از مطرح شدن امر واقع وجود دارد. چه شناخت و کنش های زبانی ما و هم انواع فعالیتها یا ناهنجاری که قرار است فهمیده شوند فقط درون گفتمان های خاص و از پیش شکل گرفته با معنا خواهند شد. گفتمان به این ترتیب یک مجموعه آمیز ساز از بی فرهنگی دلالتی و معنایی است که در این معنا ها به گونه ای مداوم مورد طرح و بازنگری، باز اندیشی و گفت و گوئی تازه قرار می گیرند. به این ترتیب، احمدی، پدیده های کلی چون بیان خبردارانه یا بیان فلسفی یا بیان دینی را گفتمان می خواند و هم پدیده ای جزئی تر

بابک احمدی از جمله روشنفکران ایرانی است و نام او را اغلب ما این عنوان می شناسیم. او به سبب کارنامه بلند و بالایی که در ادب و حلقه های روشنفکری است که می یابست او را جدی گرفت و بهمین به چند دلیل: بابک احمدی جزو نخستین افرادی است که مباحث جدید در حوزه مدرنیته، روشنفکران، فلسفه هنر و سینما را وارد عرصه اندیشگی جامعه ما کرد. وی همچنین وابستگی رسمی به نهادهای آکادمیک و اجتماعی و سیاسی نداشت و می توان گفت که روشنفکری یکی که تا وقت پیش در ذهن ما غایب بود و در دنیای خود به دنبال خلق و تولید متفکر مدنی برای جامعه ایرانی است. او اکنون در آستانه شصت سالگی است در رشته علوم سیاسی و فلسفه، در ایران و ایالات متحده آمریکا در سن شصت و سه سالگی ۱۳۵۲ و ۱۳۵۴ را در لندن و سالهای بعد تا بهمن ۱۳۵۷ را در پاریس گذرانده است. مدتی را هم به فعالیت سیاسی علیه رژیم شاه گذرانده است. کار او اکنون نویسنده ای و ارائه سخنرانی های دربار فلسفه هنر و سیاست است. فعلاً در هیئت دانشجویی کرسی تدریس ندارد. اگر چه بسیاری از دانشجویان از آثارش کسب فیض می کنند.

این نکته را باید متذکر شد که بابک احمدی از جمله افرادی است که به بازخوانی اندیشه های مدرن اروپایی، فارغ از ترجمه طابقی التمل یا با تامل برای فضای فکری ایرانی پرداخته است. او با شناختی که از این اندیشه ها داشته سعی کرده روایتی قابل فهم برای نسل جوان جامعه ایرانی ارائه دهد. قصد این نوشتار نگاهی هر چند کوتاه به کار جدید احمدی با عنوان «کار روشنفکری» است. مدتی بود که سر و صدای روشنفکری در ایران به معنای فهم دقیق این عبارت خاموش شده بود. انتشار کتاب احمدی بار دیگر این جریان خفته را برپا کرد. بابک احمدی با انتشار این کتاب گویی را در دست قریبان رده و این بار با نگاهی پاراگماتیستی به کار روشنفکر پرداخته که درجا کار فکری افراد تبدیل به روشنفکری می شود؛ احمدی برای پاسخ به این پرسش کوتاه کتابی در ۲۳۰ صفحه به رشته تحریر در آورده است. کتاب او از دو بخش تشکیل شده است در بخش نخست به ناسندگی تعریفهای ذات بارونه از روشنفکر و به سمت رویکردی عینی گرا پرداخته و در بخش دوم، به سوی تعریفی تازه از کار روشنفکری بر اساس تحلیل گفتمان پرداخته است. احمدی در این رساله معتقد است که در جریان پژوهش هایش در دو سال اخیر به این نتیجه رسیده که کاربرد اصطلاح روشنفکر موجب خطاهای نظری

فرآینی در علوم اجتماعی شده است. اگر این اصطلاح به معنای تعین هویت فرد باشد مثل پرسشی به او بچسبید و ادعای روشنفکری خاص و مشخصات کار فکری او را داشته باشد تا سوابق است. زیرا این اصطلاح در چنین معنایی امکان فهم تفاوت های (بیشتر تفاوت با سایر افراد) کار فکری و نظری فرد و نیز تفاوت های مواضع اجتماعی و سیاسی ای را که او در طول سالها فعالیت فکری خود اعلام می کند از بین می برد، و او در موفقیتهای این تعریف شده خود قرار می دهد. از سوی دیگر، با فرض وجود یک لایه اجتماعی به نام روشنفکری تفاوت های اصلی میان کارهای فکری افراد کم رنگ می شوند، و به تدریج فردی و خاص

فردانی در علوم اجتماعی شده است. اگر این اصطلاح به معنای تعین هویت فرد باشد مثل پرسشی به او بچسبید و ادعای روشنفکری خاص و مشخصات کار فکری او را داشته باشد تا سوابق است. زیرا این اصطلاح در چنین معنایی امکان فهم تفاوت های (بیشتر تفاوت با سایر افراد) کار فکری و نظری فرد و نیز تفاوت های مواضع اجتماعی و سیاسی ای را که او در طول سالها فعالیت فکری خود اعلام می کند از بین می برد، و او در موفقیتهای این تعریف شده خود قرار می دهد. از سوی دیگر، با فرض وجود یک لایه اجتماعی به نام روشنفکری تفاوت های اصلی میان کارهای فکری افراد کم رنگ می شوند، و به تدریج فردی و خاص

Kish University
English Language Teachers required
Experience in some or all of the following areas is required: IELTS, TOEFL, General English, Academic English and English for Specific Purposes.
Native and non native speakers are required.
Please forward CV to: Kish Institute - Amirakbari SQ-Kish University- Language Center
Tel: 0764 4422299
Email: languagecenter@kish.ac.ir

دعوت به همکاری
شرکت مهندسی مشاور مهتاب قدس به منظور تکمیل منابع انسانی مور دنیاز دفتر مرکزی خود از متخصصان و کارشناسان مشروطه ذیل دعوت به همکاری می نماید:

شهر	مدرک	رشته	تخصص
کارشناس طراحی خطوط انتقال و شبکه توزیع آب	فوق لیسانس / لیسانس	مکانیک در حرارت و میراثات	مطالعه و طراحی خطوط انتقال و شبکه های توزیع آب
کارشناس برنامه ریزی انرژی	دکتر / فوق لیسانس	مدیریت	طراحی برنامه انرژی در کارخانجات تولیدی و خدماتی
کارشناس طراحی فرایند و ساختار	دکتر / فوق لیسانس	سایع / مدیریت	مسائل بر فنون طراحی و بهبود فرآیند و ساختار سازمانی
کارشناس تحقیقات منابع انسانی	دکتر / فوق لیسانس	مدیریت / روانشناسی	توانایی تحلیل و آسیب شناسی و ارائه راهکارهای مناسب تحول منابع انسانی
کارشناس ارزیابی نیروی انسانی	دکتر / فوق لیسانس	سایع / مدیریت	مسائل بر انواع مدل و ابزارها در زمینه ارزیابی عملکرد نیروی انسانی و بهره وری
کارشناس مستندسازی	فوق لیسانس / لیسانس	سایع / مدیریت	تجربه مفید در مستندسازی طرح ها و پروژه ها و آشنایی با مدیریت دانش
کارشناس کنترل پروژه	فوق لیسانس / لیسانس	مدیریت پروژه و ساخت / صنایع	مسائل بر انواع مدل و ابزارها و روشهای کنترل انواع پروژه های سازمانی
کارشناس برنامه ریزی و بودجه	فوق لیسانس / لیسانس	مدیریت	توانایی تحلیل و آسیب شناسی و بهبود نظامهای مالی و بودجه ای
کارشناس محیط زیست	فوق لیسانس	اکولوژی	توانایی تحلیل مسائل مربوط به مطالعات کیهانی، آبی و جغرافی
کارشناس محیط زیست	فوق لیسانس	مدیریت و ارزیابی زیست محیطی	تجربه مفید در مستندسازی و تحلیل ارزیابی اثر زیست محیطی طرحها
کارشناس برنامه ریزی منابع آب	فوق لیسانس	منابع آب - عمران / مهندسی آب	توانایی تحلیل در مطالعات برنامه ریزی منابع آب و مسائل بر انواع مدل و ابزارهای مرتبط
کارشناس اقتصاد محیط زیست	دکتر / فوق لیسانس	اقتصاد محیط زیست	توانایی در کمی کردن اثر و پیامدهای زیست محیطی
کارشناس اقتصاد هرج	دکتر / فوق لیسانس	اقتصاد کشاورزی / اقتصاد نظری	مسائل به تحلیل ارزیابی پیامدهای اقتصادی طرح
کارشناس مطالعات و برنامه ریزی مالی	دکتر / فوق لیسانس	مدیریت مالی و بازرگانی- حسابداری و ...	مسائل به تحلیل برنامه ریزی مالی طرحها
کارشناس جامعه شناسی و مشارکت مردمی	دکتر / فوق لیسانس / لیسانس	تاریخ، آموزش، کشاورزی و پژوهشگری علوم اجتماعی (جامعه شناسی)	توانایی در برگزاری کارگاههای آموزشی و طرحهای مشارکت مردمی
کارشناس روابط عمومی	فوق لیسانس / لیسانس	علوم ارتباطات	کار در روابط عمومی
کارشناس پرسنلی	فوق لیسانس / لیسانس	مدیریت	مسائل بر امور اداری و پرسنلی کارکنان
کارشناس مالی	فوق لیسانس / لیسانس	حسابداری	حسابداری مالی و حسابداری قیمت تمام شده در شرکتها یا بانکها یا مهندسان مشاور
کارشناس تحلیل سیستم	فوق لیسانس / لیسانس	سایع / مدیریت	امور اداری و پرسنلی
کارشناس بهبود فعلی سازمانی	فوق لیسانس / لیسانس	سایع	آموزش روشهای سازمانی

ویژگیهای عمومی متقاضیان
شاداب و پرا انرژی
خودانگیز
مقاوم در فشار کار
مهارت های عمومی متقاضیان
مسلط بر کامپیوتر و نرم افزارهای OFFICE
توانایی جستجو و استخراج اطلاعات از اینترنت
توانایی خواندن و درک متون تخصصی انگلیسی
شاداب و پرا انرژی
خودانگیز
مقاوم در فشار کار
مسلط بر کامپیوتر و نرم افزارهای OFFICE
توانایی جستجو و استخراج اطلاعات از اینترنت
توانایی خواندن و درک متون تخصصی انگلیسی

واجدین شرایط می توانند در خواست خود را با ذکر مشخصات کامل فرستاده، تحصیلی و سوابق کاری در مدت ۱۰ روز از تاریخ نشر این آگهی به صندوق پستی ۶۸۷۵-۱۳۹۵ (تهران)، واحد کارکنان و رفاه ارسال و یا با مراجعه به سایت مهتاب قدس <http://mahabghodss.net> (فرم درخواست استخدام) درخواست خود را تکمیل نمایند.

باسمه تعالی
تجدید مناقصه
اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان کهگیلویه و بویراحمد در نظر دارد انجام وظایف و فعالیتهاى کارشناسی، کمک کارشناسی، تخصصی، مسوول دفتر، امور دفتری، ماشین نویسی، نگهبانی، سرایداری، بهداشتی، فرهنگی، فنی و عمرانی و حسابداری را از تاریخ ۸۵/۱/۱ لغایت ۸۵/۶/۳۱ و سایر فعالیتها از قبیل طبخ و توزیع غذا، امور حمل و نقل، خدمات فضای سبز، تعمیر و نگهداری ساختمان، تأسیسات و سایر خدمات عمومی را از تاریخ ۸۵/۱/۱ لغایت ۸۵/۱۲/۲۸ به شرکت های مهتاب مدیریت توسعه خدمات به عمل لدا از کلیه شرکت های مهتاب مدیریت توسعه خدمات به عمل می آید از تاریخ درج آگهی به مدت ده (۱۰) روز برای دریافت فرمهای شرکت در مناقصه و باز خرید از اداره کل و فراخوان نامه در ساعات اداری به واحد امور اداری اداره کل آموزش فنی و حرفه ای واقع در روستای سرآبوتپه مراجعه نمایند.
شما هزینه درج آگهی به همدی برنده مناقصه خواهد بود.
روابط عمومی
اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان کهگیلویه و بویراحمد